

Milan Grygar / Vizuální a akustické

17. 12. 2014 – 5. 4. 2015

Galerie hlavního města Prahy

Městská knihovna, 2. patro

Mariánské nám. 1, Praha 1

Otevřeno út–ne, 10–18 hodin

Autor koncepce výstavy: Milan Grygar

Kurátorka výstavy: Hana Larvová

Ve své výtvarné tvorbě se Milan Grygar již pět desetiletí zabývá vztahem zvuku, obrazu a prostoru. V českém uměleckém kontextu jde o ojedinělý koncept, který spíše než s domácí scénou souvisí s názorovými okruhy evropského a amerického umění. Milan Grygar zásadním způsobem zasáhl do vývoje českého umění již v polovině šedesátých let, když realizaci uměleckého díla propojil se specifickým výrazovým fenoménem prostorovosti zvuku. Tato akustická událost před ním otevřela široké spektrum možností a nasměrovala celou jeho další tvorbu. Přesvědčení o souvztažnosti akustického a vizuálního jej přivedlo k systematickému zkoumání možných podob tohoto propojení. Zvuk se stal nadále trvalou součástí jeho děl; je ve skryté podobě přítomen ve všech kresbách, kreslených partiturách, obrazech a obrazech-partiturách.

Grygar poprvé zapojil zvuk do realizace *Akustických kreseb*, které vznikaly od roku 1965 současně s velkoformátovými tušovými malbami dřívkem a později dalšími netradičními předměty. Tato nová dvojdimenzionální akusticko-vizuální forma kresby rozšířená o rozměr zvuku – času pak vytvářela různé vztahové analogie.

Snaha potlačit v procesu vzniku kresby vlastní subjekt přivedla Grygara v roce 1966 k realizaci *Mechanických akustických kreseb* pomocí kovových součástek nebo mechanických dětských hraček na klíček. V jejich akustickém prostoru se původně jednoduchý zvukový prvek změnil v polyfonní. Tyto kresby, stejně jako další vizuálně akustické projekty, nazývané „živé kresby“, pojímal Grygar jako inscenované akce, které pak pomocí fotografie nebo i filmu dokumentoval.

V *Hmatových kresbách*, kterými se zabýval od roku 1969, originálním způsobem propojil zvukovou složku s aktivitou lidského těla, které se tak stalo přímým prostředkem kresby. Jsou to v zásadě scénické akce, které jsou „*divadlem kreslení v ploše papíru, koordinované hmatem a sluchem*“. Problematiku tělové, respektive motorické akce pak Grygar dále rozvíjel v lineárních pohybových kresbách, nejprve drobných kresbách pastelem, později ve větších motorických kresbách.

Od konce šedesátých let realizoval řadu cyklů konceptuálních *Partitur*, které založil na prioritě vizuálního grafického záznamu. Tyto kreslené partitury byly v zásadě výtvarnou instrukcí zvukového přepisu. Předkládaly široké spektrum interpretačních propozic, od *Půdorysných partitur*, *Partitur-vzorců*, *Barevných partitur*, přes další varianty až k *Architektonickým partiturám*, *Zvukoplastickým kresbám* a *Lineárním partiturám*.

V osmdesátých letech se Milan Grygar vrátil k malbě, ve které využil předchozí zkušenosti a zapojil zvuk i do svých obrazů. V roce 1987 vytvořil první *Černé obrazy*, řadu několika identických čtvercových formátů, zamýšlených jako vizuální propozice pro možnou hudební interpretaci. Tyto obrazy považuje za

Galerie hlavního města Prahy, po Národní galerii druhá nejvýznamnější v České republice, byla založena 1. května 1963.

Bylo jí uloženo shromažďovat, odborně ochraňovat, vědecky zpracovávat a spravovat české umění 19., 20. a 21. století.

V současné době má GHMP ve správě osm objektů: Dům U Kamenného zvonu, Dům U Zlatého prstenu, Městská knihovna – 2. patro, Colloredo-Mansfeldský palác, Dům fotografie, Bílkova vila, Zámek Troja a Dům Františka Bílka v Chýnově.

kresby na plátně. Tvoří je nekonečné prostorové zvukové pole, kde se zvuk zpřítomňuje skrze jemné linie artikulovaného světla nebo geometrické obrazce. V Bílých obrazech, nazývaných *Geometrické partitury*, které následovaly, se zvuk materializuje drobnými elementárními geometrickými obrazci nebo opět subtilní linkou.

Požadavek dosáhnout autonomního multidimenzionálního obrazu, který Grygar nadále sledoval v černých a bílých obrazech z let osmdesátých a devadesátých, vyvrcholil početnými soubory *Antifon*, které realizuje od roku 1996 a na jejich obrazových variantách pracuje dodnes. *Antifony*, jejichž zvukový rozměr evokuje již samotný název, se staly vizuálním přepisem hudebního aktu. První soubory byly založené na dominantě černé barvy s dvěma kombinacemi červené a bílé, ojedinele červené a černé. Velkoformátové obrazy *Antifon* znamenaly další krok v relativizaci obrazového prostoru, jehož slovník Grygar dále redukoval. Černá vertikála na okraji obrazu, malý černý nebo bílý čtverec v horním rohu nebo linie kruhové výseče jsou jediné „prostorové události“ v jinak prázdném bílém nekončícím prostoru. V *Antifonách* po roce 2005 se pak Grygar po více než čtyřiceti letech vědomě vrátil k barvě. Jejich barevné geometrické konstrukce monochromních polí implikují představy různých variant prostorových vztahů.

Souběžně s *Antifonami* vznikly také *Obrazy-Partitury* se zakomponovanou vertikální reliéfní rámovou lištou. Vzájemný kontrast zlatého konstrukčního prvku a monochromního prostoru obrazu vytváří napětí, jehož energie je ekvivalentem zvukové události.

Vizuální řád lineárních partitur se promítl v roce 2012 do uzavřeného souboru papírových *Objektů-partitur*. Spolu s posledními Antifonami s nekonečným prostorovým akustickým polem, které Grygar pro tuto výstavu vytvořil, nabízejí další z možných směrů dosavadní akusticko-vizuální zkušenosti nezaměnitelného originálního konceptu otevřeného uměleckého díla.

Hana Larvová

Autor koncepce výstavy: Milan Grygar

Kurátorka výstavy: Hana Larvová

Grafické řešení: Milan Grygar, Ondřej Grygar

Překlad: Vladimíra Šefranka

Redakce textů: Marta Nožková

Instalace a produkce, vedoucí: Diana Brabcová

Propagace, vedoucí: Miroslav Kolářek

Vzdělávací programy: Lucie Haškovcová, Iveta Šárníková

Partneři výstavy: Skupina ČEZ

Mediální partneři: Art and Antiques, A2, ArtMap, Artikl, Artmix, Radio Classic, Český rozhlas Vltava, Hyperinzerce, Literární noviny, Pražský deník, Radio 1

Místo konání: Městská knihovna, 2. patro, Mariánské nám. 1, Praha 1

Termín konání: 17. 12. 2014–5. 4. 2015

Otevírací doba: út–ne 10.00–18.00

Vstupné: 120,- Kč plné (dospělí) / 60,- Kč snížené (studenti) / 30,- Kč (senioři)

Kontakty pro novináře: Michaela Vrchatová, +420 725 818 721, vrchatova@ghmp.cz

Další informace: www.ghmp.cz

Galerie hlavního města Prahy, po Národní galerii druhá nejvýznamnější v České republice, byla založena 1. května 1963. Bylo jí uloženo shromažďovat, odborně ochraňovat, vědecky zpracovávat a spravovat české umění 19., 20. a 21. století. V současné době má GHMP ve správě osm objektů: Dům U Kamenného zvonu, Dům U Zlatého prstenu, Městská knihovna – 2. patro, Colloredo-Mansfeldský palác, Dům fotografie, Bílkova vila, Zámek Troja a Dům Františka Bílka v Chýnově.

Galerie hlavního města Prahy k výstavě vydává doprovodnou publikaci. Spolu s ní výstavu doprovází rozsáhlá monografie, kterou vydala Gema Art v roce 2009. Autorem grafického řešení obou knih je Milan Grygar.

U příležitosti výstavy vydala Galerie dva limitované soubory multiplů, *Ptačí partituru* z r. 2008 a *Zvukoplastickou kresbu z r. 1973*, číslované a signované autorem.

DOPROVODNÝ PROGRAM:

Diskuse s Milanem Grygarem: st 18. 2. v 17.00

Vizuální partitury Milana Grygara v podání souboru MoEns: út 10. 2. v 17.00

Lektorské prohlídky: út 13. 1., 27. 1., 10. 2. a 24. 2. v 16.30

Víkendové výtvarné workshopy

so 17. 1. 13.00–18.00 – V rytmu kresby

so 31. 1. 13.00–18.00 – Obraz a zvuk

so 21. 3. 13.00– 18.00 – Geometrie, půdorysy, vzorce a objekty

Výtvarný ateliér pro dospělé a seniory:

neděle 29. 3. 15.00 výtvarný ateliér na téma metody, postupy a techniky Milana Grygara

V rámci výtvarných reakcí na výstavu se budeme inspirovat tvorbou Milana Grygara – např. jeho charakteristickými akustickými a hmatovými kresbami, vizuálními, barevnými a geometrickými partiturami, ale i méně známými 3D objekty. Vyzkoušíme si typickou kresbu a malbu dřívky. Pokusíme se realizovat akustické „živé kresby“ mechanickými předměty (např. pro tvorbu Milana Grygara příznačnými kovovými slepičkami). Formou akcí otestujeme metody a postupy náhodné hmatové kresby bez kontroly zrakem. Prostřednictvím číselných a písmových razítek i šablon volně navážeme na autorovy „půdorysy“ a „vzorce“ a pomocí kompozic a kombinací geometrických prvků z černobílých papírů si připomeneme umělcovu sérii černých a bílých obrazů. Součástí několika workshopů bude i poslech hudby a pokus o její záznam.

Víkendové programy vznikají jako součást oblíbeného cyklu „Tvořivé dialogy s uměním“ a jsou určené dětem, rodinám s dětmi a dalším zájemcům všech věkových kategorií včetně seniorů a znevýhodněných.

Příchod a odchod je individuální, tzn. kdykoliv ve vymezeném čase.

Rezervace do 16.00 předchozího dne (není podmínkou účasti).

Interaktivní prohlídky výstavy pro všechny typy škol i další věkové a zájmové skupiny s možností následné výtvarné reakce ve formě vlastní tvorby. Akce přizpůsobujeme časově, tematicky i úrovní náročnosti konkrétním požadavkům každé školy.

Rezervace nutná

Cena: děti do 10 let, studenti uměleckých škol, pedagogové 5,- Kč; nad 10 let 20,- Kč

Kontakty: Lucie Haškovcová, lucie.haskovcova@ghmp.cz, 606 612 987, 608 216 418

Galerie hlavního města Prahy, po Národní galerii druhá nejvýznamnější v České republice, byla založena 1. května 1963. Bylo jí uloženo shromažďovat, odborně ochraňovat, vědecky zpracovávat a spravovat české umění 19., 20. a 21. století. V současné době má GHMP ve správě osm objektů: Dům U Kamenného zvonu, Dům U Zlatého prstenu, Městská knihovna – 2. patro, Colloredo-Mansfeldský palác, Dům fotografie, Bílkova vila, Zámek Troja a Dům Františka Bílka v Chýnově.